

Arhiepiscopul Averchie de Jordanville

Marea Apostazie

„Sarea ne pătrunde” -
semnul apropierei sfârșitului

Sfântul Ierarh Ignatie Brianceaninov și scrierile sale

Apărător al Ortodoxiei, învățător și făptuitor al rugăciunii și al pocăinței; împodobire de Dumnezeu insuflată a arhierilor, slavă și laudă a monahilor: cel ce prin scrierile tale ne-ai înduhovnicit pre noi toți. Flaut duhovnicesc, Ignatie de Dumnezeu înțelepții, roagă-L pe Cuvântul Hristos Dumnezeu, pe Carele în inima ta L-ai purtat, să ne dăruiască nouă mai înainte de sfârșit pocăință.

Troparul Sfântului Ierarh Ignatie

La Sinodul Local al Bisericii Ortodoxe Ruse consacrat mileniului de la creștinarea Rusiei (iunie 1988, Lavra Serghiev Posad), Sfântul Ierarh Ignatie a fost alăturat la ceata sfinților. De la această dată moaștele sale odihnesc în biserica Mântuitorului din mănăstirea Tolgsk-Vedenski din orașul Iaroslavl. „Flaut duhovnicesc” a fost numit el în troparul închinat lui.

Viața sa amintește istoria vechilor Paterice S-a născut la 6 februarie 1807 în satul Pokrovskoie, gubernia Vologda, în familia unui demnitar înstărit. Din copilărie îi plăcea să citească cărți duhovnicești. De la vârsta de 15 ani începe să viseze la viața monahicească și la intrarea în mănăstire, dar este trimis de către tatăl său la Școala Superioară de Inginerie Militară de la Sankt-Petersburg. La examen era de față și viitorul împărat, marele cneaz Nicolai Pavlovici. Înfrățirea nobilă a tânărului și cunoștințele sale strălucite l-au interesat pe marele cneaz, care l-a invitat la palatul Anicikov, reședința sa. Din acest timp Brianceaninov devine pensionarul marelui cneaz. Era primul la toate științele. Puțini însă erau cei care bănuiau ce se petrece în taințele sufletului viitorului inginer militar. „Au trecut aproape doi ani de preocupății lumești - își amintea el - în sufletul meu s-a născut și a crescut o pustietate îngrozitoare, a apărut foamea și dorul neostenit după Dumnezeu. Am început să deplâng nepăsarea mea, acea uitare și delăsare a credinței la care ajunseseam, pacea fericită pe care o pierdusem, acea deșertăciune ce mă cotropise și care mă apăsa, mă înfricoșa, mă umplea de sentimentul părăsirii, al lipsei de viață!”

Era tânguirea sufletului ce se îndepărtase de adevărata sa viață - Dumnezeu.

Cugetările la științele studiate de el cu asiduitate în școală l-au adus în pragul deznădejdiei: „Întrebam științele: „Ce bunuri îi dați voi omului ? Omul este veșnic, și bunurile sale se cuvine să fie veșnice. Arătați-mi acele bunuri veșnice, acea bogăție veritabilă, pe care aș putea s-o iau în cealaltă lume! Până acum am văzut numai cunoștințe, ca să zic așa, împrumutate, la nivel terestru, ne mai fiind bune la nimic după despărțirea sufletului de trup... Științelor! Dați-mi, dacă sunteți în stare, ceva veșnic, pozitiv, dați-mi ceva inalienabil și adevărat, ceva vrednic de a fi numit proprietate a omului !” - Științele tăceau.”

În această perioadă Brianceaninov frecventa casa prezidentului Academiei de Arte, Alexei Olenin, unde, conform tradiției, se adunau dintotdeauna scriitorii, artiștii, savanții.

Aici el se întâlnea cu Pușkin, Gnedici, Krîlov, își citea compozițiile sale rămase nouă necunoscute. Dar slava unui scriitor nu-l interesa. Literatura laică ce prospera în societatea cultivată, voit sau ne voit era în opoziție cu Biserica. Gogol a afirmat că literatura ar trebui să fie „o treaptă nevăzută spre creștinism” - dar în ansamblu literatura rusă n-a mers pe această cale.

Dacă în „artistism”, după cum socoteau Sfinții Părinți, aproape negreșit se ascunde păcătoșenia, de aceasta se fac vinovate falsele tradiții multisekulare. Știința pătrundea în lume, literatura în suflet, și dacă el (sufletul) nu era temeinic apărat de credința în adevărul Dumnezeu, atunci el se degrada și pierdea. Pierrea de „frumusețurile” neobișnuite și de rezultatele extraordinare.

Literatura și știința slujeau aceleiași tendințe de respingere a omului de la Hristos, a fărâmițării sufletului, a împrăștierei și distrugerii tuturor puterilor sufletești ale omului, în loc de a le reuni laolaltă.

După cum observa Sfântul Ierarh Ignatie „Talentul omenesc în toată puterea și frumusețea sa nefericită s-a dezvoltat mai ales în direcția reprezentării răului; în reprezentarea binelui el apare îndeobște slab, palid, nefiresc.”

Pentru ca scriitorul să poată deosebi „lumina de întuneric”, Sfântul Ierarh Ignatie îl îndruma

să-i citească pe Sfinții Părinți. „Oprezece veacuri în glasul lor - scria el în eseul autobiografic „Plângerea mea” (1847) - mărturisesc unanim unicitatea învățăturii dumnezeiești !”

Împreună cu colegul său Mihail Cihacev, viitorul ierarh lua parte la slujbele de la catedrala Kazanskaia și vizita adesea metocul mănăstirii Valaam. În căutările lor duhovnicești ei au fost ajutați foarte mult și de călugării de la Lavra Sfântului Alexandru Nevski. „Dimitrie Brianceaninov - scrie biograful său - devenise în suflet un adevărat ascet, înconjurându-se de scrierile Sfinților Părinți, pe care le recitea cu pasiune.”

După terminarea școlii a început lupta pentru demisie. Împotriva lui s-a ridicat întreaga conducere împreună cu marele cneaz și cu împăratul Nicolai Pavlovici (era în 1826). A fost chemat la palatul Mihailovski, unde i s-a propus orice slujbă și orice post în regimentul de gardă, Brianceaninov însă o ținea una și bună, zicând că el voiește să se ducă la mănăstire.

„Mai onorabil e să-ți salvezi sufletul, rămânând în lume” - a remarcat marele cneaz. „A rămâne în lume și a dori să te mântuiești - răspundea tânărul ofițer - e totuna cu a nimeri în foc și a dori să nu arzi”. A fost trimis totuși să slujească în cetatea Dinaburg. Aici el își petrecea timpul în singurătate, bolind și corespondând cu ieromonahul Leonid (Nagolkin), viitorul stareț (de la Pustia Optina, cu care făcuse cunoștință în Lavră. După convorbirea cu el, Brianceaninov scria: „Părintele Leonid mi-a smuls inima... îl voi urma pe stareț și mă voi preda lui cu tot sufletul”.

În cele din urmă sănătatea lui s-a înrăutățit într-atât încât în 1827 demisia i-a fost acceptată. Asta s-a întâmplat fără știrea părinților, care, aflând vestea, au încetat de a-i mai trimite vreun ajutor bănesc și au rupt orice relație cu el.

Rămânând fără mijloace financiare, a sosit la Petersburg în straie țărănești și de acolo s-a îndreptat spre mănăstirea Sfântul Alexandru Svirski, aflată pe malul lacului Ladoga. Acolo viețuia pe atunci părintele Leonid. În 1829 s-a aflat un timp la Pustia Optina.

În 1831 Brianceaninov a primit schima mică în Catedrala Învierii din Vologda, luând numele de Ignat ie în cinstea Sfântului Mucenic Ignatie Purtătorul de Dumnezeu.

La data de 4 iulie, în același an, a fost hirotonit ierodiacon, apoi ieromonah, în 1832 a fost numit egumen al mănăstirii Lopotov. La 1 ianuarie 1834, din dispoziția Sinodului egumenul Ignatie a fost ridicat la rangul de arhimandrit și trimis din ordinul împăratului la Pustia Serghievo, nu departe de Sankt-Petersburg. Aici a petrecut 23 de ani.

Împovărat de nenumărate sarcini gospodărești, Brianceaninov a găsit totuși timp să se ocupe și de scris. Aici, în Pustia Serghievo au fost create majoritatea operelor sale, inclusiv monumentalul „Patericon”.

Exprimarea în scris era pentru el o necesitate duhovnicească. „Scrierile lui purtau pecetea harului divin. El scria atunci când slovele dumnezeiești se atingeau de urechea lui fină, când în inima lui răsăreau cuvintele trimise de Dumnezeu” stă scris în Viața compusă la canonizarea lui. În articolul „Păstorul creștin și artistul creștin” Sfântul Ierarh Ignatie scrie: „Când talentul își însușește caracterul evanghelic, acest proces fiind la început însoțit de trudă și luptă lăuntrică, atunci artistul este iluminat de sus, numai atunci el poate să grăiască cu sfințenie, să psalmodieze cu sfințenie, să picteze cu sfințenie.”

Ale sale „Experiențe ascetice” au fost primite cu dragoste în cele mai austere și îmbunătățite mănăstiri - în Pustia Sarovului, Pustia Optina, în Lavra Sfânta Treime de la Serghiev Posad ș.a.

La Sfântul Munte Athos, scrierile Episcopului Ignatie au trezit o admirație plină de evlavie față de autorul lor. În scurt timp ele au fost recunoscute în toate eparhiile ca unul din cele mai bune îndreptare pentru viața duhovnicească, în afară de asta scrisorile lui se îndreptau către toate colțurile Rusiei - multe din ele fiind scrise cu o adevărată măiestrie.

Sfântul Ierarh Ignatie era cu totul lipsit de conștiința trufașă că este scriitor. Scrierile sale el le considera ca aparținând patrimoniului Bisericii.

Ca urmare a climei neprielnice, Sfântul Ierarh Ignatie era mereu bolnav. Iarna anului 1847 și-a petrecut-o în chilie, dar aproape în fiecare zi era văzut la masa de scris. În primăvară a cerut să fie slobozit din funcția de egumen, dar nu i s-a acordat decât un concediu de un an. În 1847 sosește la mănăstirea Nicolai-Babaievski de pe Volga, unde, în mijlocul unei naturi minunate și-a mai întărit sănătatea. În 1856 vine la Pustia Optina, intenționând să-și clădească o chilie la schit pentru a se

închide în tăcere pentru tot restul vieții. Din nou n-a fost lăsat la odihnă. În data de 27 octombrie 1857 arhimandritul Ignatie este sfințit episcop al Caucazului. În noiembrie este chemat de către împărăteasa Alexandra Fedorovna, care i-a înmănat o panaghie împodobită cu briliante și rubine în amintirea împăratului defunct. Noul episcop părăsește Pustia Serghievo neavând nici măcar bani de drum - nu agonisise nimic. A fost nevoit să se împrumute de la o persoană particulară.

În ianuarie 1858 sosește la Stavropol. Eparhia s-a dovedit a fi într-o stare deplorabilă. A trebuit să ia totul de la început.

În 1861 se îmbolnăvește grav și devine clar că trebuie să părăsească definitiv țărâmul de activitate pastorală. Se mută cu traiul în mănăstirea Nicolo-Babaievski.

Văzând că mănăstirea este săracă - în casa de bani erau doar 60 de ruble - el își vinde panaghia, cadoul împărătesei, cu 30 de mii de ruble, donând acești bani pentru nevoile mănăstirești. În ultimii săi ani Sfântul Ierarh Ignatie se ocupă de lecuirea propriilor boale, cât și a țăranilor suferinzi veniți din tot ținutul: renovează, și în exterior și în interior, chinovia modestă și tihnită, care începuse pe vremea lui să primească tot mai mulți pelerini; pregătește pentru tipar „Patericul” și scrie câteva lucrări noi.

Articolele, tratatele, predicile și scrisorile sale din ultima perioadă conțin o uimitoare bogăție a gândirii, iluminată dinăuntru de un sentiment viu al iubirii duhovnicești.

Episcopul Ignatie a adormit în liniște și pace, la ceasul rugăciunii, în data de 30 aprilie 1867.

Cu toate că majoritatea scrierilor sale este destinată monahilor, în general însă ele sunt adresate, după cum arată el însuși în prefața la volumul IV – „tuturor creștinilor pravoslavnici, dornici să se familiarizeze cu viața ascetică după cugetul Sfinților Părinți, după cugetul Bisericii”. El a găsit de cuviință „să înfățișeze societății creștine un rezumat al viziunii sale asupra Pământului Făgăduinței”, adică a mănăstirii veșnice a sufletului.

În veacul de acum lumea sortită pieirii și fizic și duhovnicește, literalmente imploră mântuirea.

Toată lumea cunoaște actuala criză ecologică, care este urmarea crizei spirituale a omenirii ajunsă la apogeul prăbușirii sale sufletești. După cum spunea ieromonahul Serafim Rose în 1982: „Vizitatorul din orice țară a secolului al XIX-lea, uitându-se la programele noastre de televiziune, la atracțiile, reclamele, filmele și muzica noastră - aproape la fiecă aspect al culturii noastre moderne - ar crede că a nimerit în țara unor smintiți, care au pierdut orice contact cu realitatea cotidiană. De multe secole, forțele întunericului ce pregătesc venirea Antihristului se folosesc cu abilitate de slăbiciunile naturii omenești, convingându-ne că în această lume e bine să trăim lejer, necugetat, „frumos” și „fericit”. Și cum ar trebui de fapt să trăim? Răspunsurile au fost date demult în scrierile unor astfel de scriitori ca Sfântul Ierarh Ignatie Brianceaninov. Această literatură trebuie să fie citită anume astăzi.”

„Sarea ne pătrunde” - semnul apropierii sfârșitului

La un centenar de la dreptcredinciosul sfârșit al
Sfântului Ierarh Ignatie (Brianceaninov)

Vremurile noastre se aseamănă cu vremurile din urmă - „sarea ne cuprinde”¹. Păstorii Bisericii au rămas cu o înțelegere a creștinismului slabă, întunecată, confuză. O falsă înțelegere după buchie, distrugând viața duhovnicească în societatea creștină, distrugând creștinismul, care este faptă, nu buchie. Trist este să vezi, cui i-au fost încredințate și pe ce mâini au căzut oile lui Hristos, cui i-a fost încredințată păstoria și mântuirea lor ! Apar „lupii îmbrăcați în blană de oaie”, recunoscuți după faptele și roadele lor. Toate acestea, însă, se petrec cu îngăduința Domnului. „Cei ce vor fi în Iudeea, să fugă la munte!” Cu un secol în urmă prin aceste cuvinte a caracterizat viața Bisericii timpului său marele luminător și scriitor duhovnicesc - îndrumătorul vieții creștin-ortodoxe, Sfântul Ierarh Ignatie (Brianceaninov), a cărui prăznuire o cinștim în acest an 1967 (+ 30 aprilie 1867).

Oare nu suntem noi în zilele noastre mai în drept ca oricând să repetăm aceste aspre prevestitoare cuvinte? Ori, anume în această privință - a totalei decăderi moral-duhovnicești, ajunsă, se pare, până la limita extremă în acest din urmă veac, mai ales de la prăbușirea catastrofală a Patriei noastre, Rusia, cu adevărat am ajuns departe. E un ”progres” întristător, vădind clar apropierea sfârșitului potrivit cuvintelor pline de dumnezeiască înțelepciune ale Episcopului Ignatie.

Încotro s-o apucăm, dacă cei cărora le sunt încredințate sufletele oamenilor, le călăuzesc nu spre mântuire, ci spre pierzanie veșnică?!

Pentru noi este important că Sfântul Ierarh Ignatie, care din tinerețe năzuia din tot sufletul după o înaltă viețuire moral-duhovnicească, fiind el însuși un model al unei asemenea viețuiri, ne istorisește aceasta nu din teorie, ci trecând el singur prin aceste încercări, după cum ne este cunoscut din descrierea vieții sale.

Învățămintele pe care le-a tras în urma dezamăgirilor și necazurilor îndurate de el personal, au fost descrise în „Experiențe ascetice”, „Predici ascetice”, „Scrisori către mireni”, „Prinos monahismului contemporan”, „Patericon” și alte lucrări, ajunse până la noi. Ele alcătuiesc o bibliotecă extrem de valoroasă pentru oricine se interesează de problemele vieții moral-duhovnicești și, îndeosebi pentru cel ce dorește nu numai să ”filosofeze” (ceea ce se întâmplă adesea cu totul zadarnic și fără de nici un folos!), ci și să ducă o viață duhovnicească, așa cum a trăit cu adevărat Episcopul Ignatie. Scrierile Sfântului Ierarh Ignatie apar ca deosebit de prețioase pentru noi, deoarece sunt scrise din proprie experiență duhovnicească.

Pentru noi este important să știm că Sfântul Ierarh Ignatie, după cum subliniază el însuși, caută răspuns și îndrumare la Sfinții Părinți din vechime, vorbind puțin de la sine.

Iată, de pildă, cum descrie el epoca contemporană lui în încheierea la „Patericonul” său: „De la tabloul înfățișat nouă de antichitate să ne întoarcem la viața contemporană. Ce putem zice despre noi înșine? Cum să trăim, cum să acționăm? Răspunsul la aceste întrebări îl găsim la monahii din vechime: ei au prevestit starea actuală; ei au conturat și modul de acțiune în această situație. „În vremurile din urmă, glăsuia unul dintre ei, cei ce vor lucra cu adevărat pentru Dumnezeu, se vor ascunde cu înțelepciune de oameni și nu vor face semne și minuni printre ei, ca în vremea de față. Ei vor păși pe calea faptelor, dizolvate în smerenie și în împărăția Cerurilor, se vor dovedi mai mari decât Părinții, care s-au proslăvit prin semne” (al 4-lea răspuns al Prea Cuviosului Nifon). Câtă temeinică călăuzire, câtă mângâiere pentru noi găsim în aceste cuvinte profetice ale înduhovnicitului părinte ! Această mărturie este extraordinar de importantă ! Din cele spuse reiese clar: acolo unde este multă gălăgie, autoreclamă, căutarea popularității cu orice preț, adică - acolo unde lipsește în mod evident smerenia și se observă dorința de slavă sau de preamărire a sinelui în fața altora prin

¹ „Și întinzând bucațica, a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul. Și după îmbucătură a pătruns atunci satana în el” (Ioan 13, 26-27). Potrivit unor tălmăciri, Iisus a întins bucațica de pâine în sare.

intermediul unor fapte și merite reale sau exagerate și închipuite - acolo nu este o veritabilă slujire a lui Dumnezeu.

Și ce este acolo?

Acolo este numai fățarnicie, spune Sfântul Ierarh Ignatie, citându-l pe Sfântul Tihon de Zadonsk.

„Teme-te de această fățarnicie”, ne învață mai departe Episcopul Ignatie: „Teme-te de fățarnicie, în primul rând în tine însuși, apoi în ceilalți; teme-te de aceea, că este în spiritul timpului, fiind în stare să molipsească pe oricine, la cea mai mică înclinare spre o purtare ușuratică... Urmărește fățarnicia în tine însuși, izgonește-o dinăuntrul tău; ferește-te de gloatele molipsite de ea, care acționează voit sau inconștient în această direcție, mascând slujirea lumească prin slujirea lui Dumnezeu, căutarea bunurilor trecătoare prin căutarea bunurilor veșnice, ascunzând sub masca sfințeniei un trai și un suflet vicios, supus în întregime patimilor”.

Iată o trăsătură extrem de caracteristică, proprie mai ales vremurilor noastre, și dezvăluită nouă de către Sfântul Ierarh Ignatie pentru a ne preveni, ca un cunoscător experimentat al vieții duhovnicești.

A doua trăsătură, subliniată nu o dată de Sfântul Ierarh Ignatie în scrierile sale, este secătuirea binecuvântaților păstori ai adevăratei vieți moral-duhovnicești, și în legătură cu aceasta, ceea ce este deosebit de important în vremurile noastre, a ști și a cunoaște fiecare sânguitor pentru a-și salva sufletul - înmulțirea falșilor învățători, înșelați de ispitirile demonice și târând întreaga omenire în această minciună. E necesară o prudență deosebită, cum nu o dată ne prevenea. Sfântul Ierarh Ignatie, ca „să nu confundăm lupul cu păstorul” și să nu ne încredem cu ușurință în acela care poate să-ți ducă sufletul la pierzanie, călăuzindu-l pe un drum fals. Potrivit cuvintelor Sfântului Ierarh Ignatie, vremurile noastre sunt vremurile excesivei sărăcirii de îndrumători înduhovniciți, de aceea este cu neputință de a mai găsi „stareți” adevărați, cum au fost cei din vechime; este cu mult mai sigur să ne conducem după Sfânta Scriptură și scrierile Sfinților Părinți.

În legătură cu aceasta însuși Sfântul Ierarh Ignatie își amintește cât de mult a suferit de pe urma deselor întâlniri cu așa-ziii ”îndrumători” duhovnicești, bolnavi ei înșiși de orbire și amăgire de sine, și câte zguduiri amare și grele a îndurat din această pricină.

A treia trăsătură caracteristică vremurilor noastre este neobișnuita înmulțire a ispitelor de tot felul, din cele mai felurite, toate îndepărtându-l pe om de la slujirea sinceră și neprefăcută lui Dumnezeu.

„Vai lumii din pricina smintelilor! Că smintelile trebuie să vină” a prevestit Domnul. Năvălirea smintelilor va fi îngăduită de Domnul, tot așa după cum și suferința sufletească din pricina smintelilor va fi cu îngăduința Domnului. Către sfârșitul lumii ispitele se vor înmulți într-atât, încât „din pricina înmulțirii fărădelegilor iubirea multora se va răci” (Mt. 24,12), iar „Fiul Omului, când va veni, va găsi oare credință pe pământ ?” (Luca 18,8). „Poporul lui Israel” - Biserica „va cădea de sabie” - zice Domnul Dumnezeu, „Mânia Mea se va aprinde pe fața Mea” (Iez. 38,18). Viețuirea după Dumnezeu va deveni din cale-afară de anevoioasă.

Aceasta se va întâmpla din cauza că celui ce trăiește în mijlocul ispitelor, îi este imposibil să nu cedeze ispitelor. Așa cum gheața se topește și se preface în apă sub acțiunea căldurii, așa și inima preaplină de samavolnicie, fiind supusă influenței ispitelor, mai cu seamă celor permanente, se moleșește și se pervertește.

„O, vremi nenorocite ! O, stare nenorocită ! - exclamă Sfântul Ierarh Ignatie, contemplând această deprimantă priveliște a ispitelor. „O, dezastru duhovnicesc, nevăzut oamenilor pătimiși, neasemuit mai mare decât toate calamitățile naturale ! O, nenorocire, începută în timp și nesfârșindu-se în timp, ci trecând în veșnicie ! O nenorocirea nenorocirilor, înțeleasă numai de dreptii creștini și de adevărații monahi, ascunsă celor pe care-i învăluie și-i pierde !”

Cuvinte de aur ale Sfântului Ierarh Ignatie ! Ne aflăm, de pe acum, chiar în fața acestor nenumărate ispite, care îngreuiază atât de mult „viețuirea după Dumnezeu” a oamenilor de azi. Dar câți oare își dau seama în zilele noastre de caracterul dăunător al acestor ispite ? Sub ochii noștri în lume au loc evenimente cutremurătoare, bunăoară, sângeroasa catastrofă abătută asupra Patriei noastre Rusia, formarea unor state ateiste, luptătoare împotriva lui Dumnezeu și a Bisericii, cultul

fățiș al satanei.

Însă majoritatea, asemenea unor orbi, parcă n-ar vedea nimic din toate acestea, chiar se supără, când li se arată adevărul: „Ce tot vorbiți? Nu se întâmplă nimic deosebit. Așa a fost dintotdeauna!” ș.a.m.d.

Această orbire spirituală a majorității contemporanilor, care se numesc creștini (e îngrozitor, dar trebuie s-o spunem - printre ei aflându-se nu puțini clerici !), cât și celelalte sminteli, înmulțindu-se pe zi ce trece, împiedică tot mai mult „viețuirea după Dumnezeu”.

Conform cuvintelor Episcopului Ignatie, acesta este semnul clar al apostaziei, care a început și progresează cu repeziciune în zilele noastre și despre care a prorocit Sfântul Apostol Pavel în Epistola a doua către Tesaloniceni (II Tesal. 2,3).

„Viețuirea după Dumnezeu - spune Episcopul Ignatie - va deveni foarte anevoioasă, din pricina apostaziei generale. Mulțimea apostatilor, intitulându-se și prezentându-se în aparență drept creștini (!!), îi vor prizoni cu atât mai lesne pe veritabilii creștini. Apostatii, înmulțindu-se, vor împresura pe adevărații creștini cu nenumărate intrigi, vor pune nenumărate piedici în calea bunelor intenții de mântuire și slujire a Domnului, după cum arată Sfântul Tihon de Zadonsk. Ei vor lupta împotriva robilor lui Dumnezeu, recurgând la forța autorităților de stat, prin represalii și denunțuri, prin diverse uneltiri, amăgiri și prigoană feroce...

În vremurile din urmă adevăratul monah (desigur, acest lucru e valabil pentru orice creștin adevărat !) abia dacă va găsi vreun adăpost îndepărtat și ascuns pentru a sluji acolo cu oarecare libertate lui Dumnezeu, și pentru a nu se lăsa antrenat de către apostazie și apostati în slujire satanei.

Cine, văzând ce se petrece acum în lume, inclusiv slujirea satanei în mod fățiș, poate spune că aceste vremuri n-au venit încă ?

Fără îndoială că ele au și venit, dacă Sfântul Ierarh Ignatie scria cu peste o sută de ani în urmă despre aceste vremuri: „În viitor vremurile vor fi tot mai grele. Creștinismul, ca duh, se îndepărtează din mediul uman, fără ca gloata agitată și aservită lumii deșertăciunii, să observe, lăsându-l propriei decăderi!”

Este foarte important să semnalăm prin aceste cuvinte că, acei oameni care fac parte din gloata agitată și aservită „lumii deșertăciunii”, cei care într-atât s-au afundat ei înșiși în deșertăciune, predându-se slujirii lumii acesteia, care zace sub puterea celui rău, după cuvântul Apostolului (I Ioan 5,19), încât și-au pierdut vederea duhovnicească.

De aceea tot ce se petrece acum în lume, li se pare absolut normal, firesc, ceva cu care trebuie să ne împăcăm. Ei se supără grozav pe acei ce încearcă să le deschidă ochii, din cauză că aceștia nu-i lasă să trăiască tihnit, cu plăcerile/patimile lor.

În continuare Episcopul Ignatie scrie: „Se împlinesc prorociile Scripturii despre apostazia de la creștinism a popoarelor trecute de la păgânism la creștinism. Apostazia a fost prevestită de către Sfânta Scriptură cu toată claritatea și este o mărturie a faptului cât de adevărat este tot ce s-a spus în Scriptură”.

Iată de ce adevăratul creștin nu trebuie să intre în panică, observând acest sumbru tablou al Apostaziei, spre deosebire de unii, care cu naivitate și necugetat se sperie, preferând să nu vadă apostazia și să tacă.

Dreptcredinciosul creștin cunoaște din cuvintele lui Hristos Mântuitorul Însuși că toate acestea „trebuie să fie” (Marcu 13,7; Luca 21,9), însă el nu trebuie să închidă ochii asupra lor, ci este dator să fie pe deplin conștient față de cele ce se întâmplă, și să aprecieze corect toate evenimentele, în care se manifestă apostazia, ca să știe cum să se comporte spre a nu fi târât de puhoiul apostaziei.

Spre a ne călăuzi, Episcopul Ignatie spune: „Apostazia are loc cu îngăduința Domnului, nu încerca s-o oprești cu slabele tale puteri...”

Ce înseamnă aceasta ? înseamnă oare să ne împăcăm cu apostazia și să ”ne integrăm” în ea ? Nu, desigur ! Iată însă cum trebuie să acționăm: „Îndepărtează-te, păzește-te tu însuși de ea: aceasta este de ajuns. Cunoaște duhul vremii, cercetează-l, ca să te poți feri pe cât posibil de influența lui !

De aceea tăcerea asupra Apostaziei este criminală. N-avem voie să păstrăm tăcere asupra Apostaziei, să ne liniștim pe noi înșine și pe alții, că totul ar fi în ordine, că n-avem de ce să ne tulburăm.

Cu toate că nu ne stă în puteri „să oprim apostazia cu slabele noastre puteri”, datoria iubirii noastre creștinești ne poruncește nu numai să ne ferim, și să ne păzim noi înșine, ci să-i păzim, să-i avertizăm și pe semenii noștri, care nu văd și nu observă nimic. Aici se cuvine să ne amintim minunata cugetare a unuia din cei mai mari stâlpi ai Bisericii noastre, Sfântul Grigorie Teologul: „Prin tăcere Îl trădăm pe Dumnezeu”.

Nu se cade a tăcea despre ceea ce este de primă necesitate - salvarea sufletelor omenești !

Să ne adresăm în continuare cugetărilor Episcopului Ignatie, care ne deschid ochii asupra celor ce se întâmplă în prezent în lume: „Apostazia a început de la un timp să înainteze rapid, liber și fățiș. Urmărilor vor fi din cele mai triste. Facă-se voia Domnului!”

Oare noi nu observăm toate acestea ? Încă de curând părea de neconceput acea totală nerușinare din viața moral-religioasă a oamenilor, care se petrece în prezent sub ochii noștri, inclusiv până la lepădarea completă de Hristos, respingerea oricăror principii moral-religioase și slujirea fățișă satanei.

Ar fi de prisos să trasăm o paralelă între persecuțiile actuale ale dreptei credințe în Hristos, sub toate formele ei, și cele ce s-au petrecut în zorii creștinismului. Atunci creștinii erau prizonieri de păgânii, care nu-L cunoșteau pe adevăratul Dumnezeu, nu știau de El. Iar acum prigonesc credința creștină, aprig și nemilos, cei care Îl cunosc prea bine pe Hristos și sublima învățătură propovăduită de El, și adesea - renegații conștiinței, care și-au vândut sufletul satanei pentru bunăstarea materială.

În continuare citim cu înfricoșare prevestirile Episcopului Ignatie, pe care le vedem împlinindu-se sub ochii noștri: „Dumnezeu Cel milostiv să ocrotească rămășița credincioșilor. Dar această rămășiță este mică și devine tot mai săracă și mai săracă... Lucrarea credinței pravoslavnice poate fi recunoscută ca apropiindu-se de deznodământul hotărâtor... Numai milostivirea deosebită a lui Dumnezeu poate opri atotnemicitoarea epidemie morală, o poate opri pentru un timp, pentru că trebuie să se îplinească ceea ce a fost prezis în Scripturi.”

„Judecând după spiritul timpului și după frământarea minților, suntem îndreptățiți să credem că edificiul Bisericii, care se clatină demult, se va cutremura strașnic și repede. Nu are cine să-l susțină și cine să se împotrivescă. Măsurile întreprinse pentru susținerea lui au fost împrumutate din stihiiile lumii, vrăjmașe Bisericii, și mai curând vor grăbi căderea ei, decât s-o oprească.”

Aceste cuvinte parcă sunt copiate din realitatea zilelor noastre ! Chiar acum noi suntem martorii acestei „cutremurări strașnice și rapide.” Iar măsurile luate, într-adevăr, nu sunt nicidecum împrumutate de acolo de unde ar fi trebuit împrumutate - adică de pe tărâmul duhovnicesc, ci tot din aceleași „stihii ale lumii, vrăjmașe Bisericii,” adică din sfera pasiunilor umane, care nu tind către cele dumnezeiești, ci la cele omenești. Bineînțeles, astfel de măsuri nu numai că nu vor opri căderea Bisericii, ci mai degrabă o vor accelera.

Unii vor zice: „Ascultați, ce tot vorbiți, despre ce prăbușire a Bisericii este vorba, când noi avem legământul hotărât al lui Hristos Care spune: „Voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui” (Mt. 16,18). Foarte adevărat, cuvintele lui Hristos sunt fără îndoială de netăgăduit, însă nu se știe de ce, uităm că prin aceste cuvinte Hristos nu arată hotarele Bisericii, pe care „porțile iadului nu o vor birui.” Nu se spune care anume Biserică va fi aceea: a Constantinopolului, Rusă, Sârbă, Bulgară, Biserica Rusă din diaspora, sau oricare alta. Se spune simplu – „Biserica”, adică, până la sfârșitul veacului și cea de A Doua Venire a lui Hristos, adevărata Biserică nu va dispărea de pe fața pământului, ci va subzista. Biserica va rămâne Biserică cu toate înaltele ei legăminte, împluterniciri și drepturi binecuvântate ce-i aparțin, chiar și în cazul, când în ea va rămâne un singur episcop și minimum de credincioși. Iar restul se va clătina și va cădea, va fi „biruit de porțile iadului”, chiar dacă va continua să se numească ”biserică”.

Iată ce trebuie de avut în vedere pentru a evalua corect evenimentele care au loc în zilele noastre !

„Nu avem de unde aștepta restabilirea creștinismului” - scrie mai departe Episcopul Ignatie: „Vasele Sfântului Duh au secat definitiv pretutindeni, chiar și în mănăstiri, aceste tezaure de evlavie și daruri harice, ori, substanța Duhului dumnezeiesc poate fi suplinită și restabilită numai prin uneltele Sale. Îndelungata și milostiva răbdare a Domnului îngăduie să se prelungească și să fie amânat deznodământul final pentru cei rămași, care se vor mântui. Între timp, cei ce putrezesc sau au

putrezit, vor atinge deplina putreziciune. Cei ce vor să se mântuiască, trebuie să înțeleagă bine acest lucru și să folosească timpul dat spre mântuire, „căci timpul scurt este”, iar trecerea în veșnicie este aproape pentru fiecare din noi.

Se cuvine să fim mai împăciuitori față de starea Bisericii și totodată înțelegători. Această stare jalnică este îngăduită de Sus.

Starețul Isaia spunea: „Înțelege vremea! Nu aștepta buna orânduire în structura bisericească îndeobște. Fii mulțumit că există posibilitatea mântuirii individuale a celor care vor să se mântuiască”.

Sfaturi care parcă ne sunt îndreptate direct nouă, pentru a nu ne descuraja, a nu cădea în deznădejde, văzând ce se petrece. Cel mai greu este, desigur, în aceste vremuri, după cum remarca Sfântul Ierarh Ignatie, de a suporta singurătatea spirituală.

„Mântuiește-te singur! Fii fericit, dacă vei afla măcar un colaborator adevărat în lucrarea de mântuire: acesta e cel mai mare și mai de preț dar al Domnului, în zilele noastre. Păzește-te, vrând să-ți salvezi aproapele, să nu te tragă el în prăpastia pierzaniei. Acest din urmă lucru se întâmplă la tot pasul.”

Iată ce vremuri grele vor veni pentru mântuire, și aceste vremuri au și venit!

„Mântuindu-te, mântuiește-ți sufletul!” - li s-a spus ultimilor creștini. Sunt cuvintele Sfântului Duh, subliniază Sfântul Ierarh Ignatie, vrând să ne impună tărie și o vigilență sporită față de sinele nostru.

Conform Episcopului Ignatie, apostazia, spre care se îndreaptă tot mai rapid epoca modernă, este premergătoare apariției în lume a potrivnicului lui Hristos - Antihristul. Ea va pregăti venirea și urcarea pe tron a Antihristului, fiind ”încununată” de acest eveniment, după care va începe perioada înfricoșătoare a ultimei bătălii decisive a diavolului cu Dumnezeu și cu Hristosul Său. Întemeindu-se pe profețiile unor Părinți ai Bisericii, Episcopul Ignatie ne istorisește pe larg despre aceasta în remarcabila sa lucrare: „*Despre minuni și semne.*”

Antihristul va apărea ca o urmare firească a sărăcirii în oameni a „înțelepciunii și cugetării duhovnicești”, „a lipsei dreptei cunoștințe a lui Dumnezeu”, care vor confunda lucrarea diavolului cu lucrarea lui Dumnezeu, înainte de venirea Antihristului întreaga ambianță a lumii va fi de așa natură, încât Antihristul va apărea ca o consecință inevitabilă a acestei ambianțe realmente antihristice, a acestei stări de spirit antihristice a omenirii.

Iată de ce încă Sfântul Apostol Ioan Teologul vorbea despre mai „mulți antihriști” (I Ioan 2,18). Iată de ce putem vorbi despre manifestarea în lume a „duhului antihristic” cu mult înainte de venirea la putere a Antihristului în persoană.

A vorbi despre aceasta nu înseamnă deloc a lua asupra noastră îndrăzneala de „a prezice” timpul venirii Antihristului care, potrivit învățaturii Sfintei Scripturi, nu-i este cunoscut nimănui cu precizie, deși multe semne se arată.

Trebuie să vorbim despre aceasta, pentru a nu fi înșelați de Antihristul, care va fi un amăgitor și un seducător extrem de iscusit, capabil chiar să facă semne și minuni false.

Iată cum povestește Sfântul Ierarh Ignatie despre această ispitire primejdioasă și păgubitoare pentru suflet, întemeindu-se pe învățătura Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți: „Înainte de a doua venire a lui Hristos, când creștinismul, cunoștința și cugetarea duhovnicească vor sărăci în ultimul grad printre oameni, „se vor ridica hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și vor da semne mari și chiar minuni ca să amăgească de va fi cu puțință și pe cei aleși” (Mt.24, 24).

Antihristul însuși va face minuni multe, ca să uimească și să satisfacă ignoranța și mintea profană, le va da „semnul din Cer” căutat și cerut de ei. „Venirea aceluia - spune Sfântul Apostol Pavel, se va face „prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase și de amăgiri nelegiuite pentru fiii pierzării, fiindcă n-au primit iubirea adevărului, ca să se mântuiască” (II Tesal. 2,9-10).

Neștiința și cugetarea lumească, văzând aceste minuni, nu se vor opri câtuși de puțin să chibzuiască, ci le vor primi neîntârziat în duhul lor, înrudit cu duhul aceluia; în orbirea lor se vor închina lui și vor primi lucrarea satanei ca pe o supremă manifestare a puterii dumnezeiești, - și Antihristul va fi primit în grabă, pe negândite (Sfântul Efrem Sirul).

„Atunci va plânge tot pământul, va plânge marea și văzduhul, împreună cu dobitoacele sălbatice și cu păsările cerului; vor plânge munții și dealurile și tulpinile câmpului; vor plânge și luminătorii cerului împreună cu stelele pentru neamul omenesc, căci de bună voie s-au încredințat tiranului” (Sfântul Efrem Sirul).

„Oamenii nu vor pricepe că minunile lui nu au nici un scop binevoitor, înțelept, nici o semnificație aparte; că acestea sunt departe de adevăr și pline de înșelăciune, sunt o comedie monstruoasă, răutăcioasă și fără noimă, menită să zăpăcească și să contrarieze, să înșele, să smintească și să captiveze prin magia nălucirilor pompoase, deșarte și inutile.

Nu-i de mirare că minunile Antihristului vor fi acceptate necondiționat și cu admirație de către apostatații de la creștinism, dușmanii adevărului, potrivnicii lui Dumnezeu: ei sunt deja pregătiți pentru primirea fățișă, activă a trimisului și uneltei satanei, a doctrinei sale, a tuturor activităților sale, fiind din timp în comunicare spirituală cu satana.

Faptul că minunile și semnele Antihristului îi vor pune în încurcătură și pe „aleșii lui Dumnezeu” merită atenție deosebită și adâncă compasiune”.

Aceste din urmă cuvinte prevenitoare sunt importante mai ales pentru cei ce privesc cu superficialitate actuala pregătire a omenirii pentru venirea Antihristului, rămânând orbi, în poșta realității, și nevrând să vadă semnele evidente ale acestei febrile pregătiri a întronizării Antihristului de către partizanii săi, care și-au vândut deja sufletul satanei în schimbul satisfacerii libere și fără opreliști a „poftei trupești”, a „poftei ochilor” și „trufiei vieții”, adică: a senzualității, a cupidității și a iubirii de slavă (I Ioan 2,16).

Trebuie să știm și să nu uităm, cât de mare va fi viclenia Antihristului și cât de perfid va acționa el, dacă și „aleșii lui Dumnezeu”, adică dreptii creștini, vor fi în încurcătură, nefiind în stare să se dăm de îndată și să-l demaște pe Antihrist, nu vor putea să-l identifice de la început.

Potrivit cuvintelor Sfântului Ierarh Ignatie, motivul acestei confuzii și a puternicei influențe a Antihristului asupra oamenilor stă în viclenia și ipocrizia infernală a acestuia, mascând o cumplită răutate, cât și în obrăznicia lui neînfrânată și nemăsurată, în sprijinul masiv acordat lui din partea spiritelor damnate și, în sfârșit, incapacitatea de a produce miracole, deși false, dar totuși extraordinare.

Viclenia și fățarnicia - iată trăsăturile specifice cu precădere epocii noastre. Inocularea lor în spiritul oamenilor pregătește omenirea pentru primirea facilă și fără complicații a Antihristului.

„Închipuirea omenească - scrie mai departe Sfântul Ierarh Ignatie - este neputincioasă de a-și reprezenta pe sceleratul care va fi Antihristul; e nefiresc pentru inima omenească, chiar pervertită, a crede că răul poate să ajungă la gradul atins în zilele Antihristului”.

„El va trâmbița despre sine însuși, intitulându-se propovăduitor și restaurator al autenticei cunoștințe despre Dumnezeu. Cei ce nu înțeleg creștinismul vor vedea în el reprezentantul și apărătorul adevăratei religii și se vor alipi lui. Va predica despre sine că este adevăratul Mesia cel făgăduit. Slugile sale, adepte ale cugetării lumești, vor aclama venirea lui; văzând slava, atotputernicia și aptitudinile sale geniale, amploarea manevrării stihilor telurice, vor crede în el și-l vor preamări ca pe un Dumnezeu, devenind părtașii lui” (Sfântul Efrem Sirul).

„La început se va arăta blând, milostiv și drept, iubitor, seducător, frumos și plin de tot felul de virtuți. Cei care vor accepta adevărul lumii decăzute ca fiind drept, îl vor primi și i se vor închina din cauza înaltelor sale virtuți, nelepădându-se de el pentru adevărul Evangheliei” (Prea Cuviosul Macarie cel Mare).

„Antihristul va propune omenirii organizarea bunăstării și prosperității depline pe pământ, va promite onoruri, bogății, tot confortul și plăcerile trupești. Iubitorii de cele lumești îl vor venera pe Antihrist și-l vor numi stăpânul lor.”

Iată tabloul viu a ceea ce observăm în prezent, cu toate că Antihristul ca persoană concretă nici nu există încă. Dar „precursorii” lui activează deja în lume, în același mod cum va acționa el însuși. Din acest punct de vedere devin clare toate aceste mișcări contemporane din viața religioasă bisericească, în genul ecumenismului, toate aceste chemări înflăcărate la unirea reciprocă ”în numele iubirii creștinești”, această înflorire a culturii și civilizației pur pământene, satisfăcând pasiunile și poftele omenești, tot acest entuziasm dubios al ”binefacerilor filantropice”. De câtă vigilență și spirit

prevăzător avem nevoie pentru a discerne adevărul de amăgeală, sinceritatea de viclenie și prefăcătorie, pe veritabilul binefăcător de slujitorul ce-și întinde cursele, a Antihristului ce vine! Cât de periculos este pentru adevăratul creștin în zilele noastre de a intra în relații cu ”binefăcătorii” și de a se folosi de ”binefacerile lor!”

Și aceasta încă nu e totul! „Antihristul va desfășura în fața oamenilor o panoramă a felurilor miracole deșănțate, inexplicabile și nemaipomenite; va înfricoșa lumea prin grandoarea minunilor sale, va satisface curiozitatea nechibzuită, ignoranța profană și superstițiile de tot felul; știința umană va fi luată în râs; prin mijloace oculte va fi creată o nouă știință diavolească. Toți oamenii conduși de lumina naturii lor decăzute, înstrăinați de călăuzirea dumnezeieștii lumini, vor fi atrași în cursa seducătorului. Observăm și acum începutul tuturor acestor evenimente, deci putem să ne închipuim cu claritate ce va fi, când va apărea Antihristul în persoană.

„Semnele Antihristului se vor manifesta cu precădere în văzduh” (Sfântul Efreem Sirul).

„În văzduhuri acționează puterea stăpânitorului, puterea satanei” (Efes. 2-2; 6-12). Minunile vor acționa cel mai mult asupra ochilor, fermecându-i și înșelându-i (Sfântul Simeon Noul Teolog). Sfântul Ioan Teologul, contemplând în Apocalipsă evenimentele lumii în preajma sfârșitului, spune că Antihristul „va face semne mari, încât și foc face să pogoare din Cer, pe pământ, înaintea oamenilor” (Apoc. 13-13). Acest semn este arătat în Scripturi, ca fiind cel mai mare semn, iar locul acestui semn este văzduhul: va fi o priveliște impunătoare și înfricoșătoare.

Aceste fenomene se observă de pe acum, întrezărindu-se sub forma diverselor invenții neobișnuite, nemaivăzute, desfășurându-și activitatea chiar ”în văzduh”. „Minunile Antihristului se vor adăuga la manifestările comportamentului său sofisticat, în intenția de a-i face pe oameni complicitii săi. Cei ce se vor împotrivi Antihristului vor fi considerați instigatori, adversari ai bunăstării și ordinii publice, vor fi supuși persecuțiilor ascunse și fățișe, vor fi osândiți la chinuri și cazne.”

Aceste lucruri ne sunt deja cunoscute ! Nu numai Antihristul, ci și precursorii și slugile lui au declanșat în epoca noastră prigoana camuflată ori deschisă a dreptcredincioșilor creștini, iar pe alocuri, ca, de pildă, în Patria noastră, Rusia, s-a ajuns și la vărsare de sânge, tortură și execuții.

Toate acestea fiind comise sub cele mai ”plauzibile” pretexte: creștinii au fost declarați ”dușmani ai poporului”, ”dușmani ai ordinii publice”, acuzați ca ”răzvrățiți”, iar în biserică - ”schismatici”.

„Spiritele viclene, răspândite în univers, vor inspira oamenilor o excelentă opinie generală despre Antihrist, un entuziasm nemaipomenit, o atracție de neînvins față de el” (Sfântul Efreem Sirul).

Ceva asemănător s-a observat deja în atitudinea față de acei predecesori ai Antihristului, ca, de pildă, Lenin și Stalin. Acestea au fost doar ”repetiții” a ceea ce se va petrece în proporții și mai grandioase în zilele Antihristului. Sfânta Scriptură a descris prin multe trăsături grozăvia ultimei prigoane asupra creștinismului și cruzimea prigonitorului. Ca trăsătură decisivă și deosebită va sluji denumirea dată de Scriptură acestei creaturi cumplite: el este denumit „fiară” (Apoc. 13,1), în timp ce arhanghelul căzut este numit „șarpe” (Facerea 3-1). Ambele denumiri redau cu fidelitate caracterul ambilor adversari ai Domnului. Unul acționează în taină, altul - fățiș; însă fiarei, ce se aseamănă cu toate fiarele (Apoc. 13-2), reunind în sine cruzimea tuturor, „i-a dat ei balaurul puterea lui și stăpânire mare” (Apoc. 13-2). Va fi o încercare îngrozitoare pentru sfinții lui Dumnezeu: viclenia, ipocrizia, minunile asupritorului se vor înmulți ca să-i înșele și să-i seducă; autoritatea neîngrădită a torționarului, persecuțiile și strâmtorările născocite și camuflete cu ingeniozitate, îi vor pune pe creștini în cea mai grea situație; numărul lor mic va părea infim pe lângă întreaga omenire, iar învățăturile lor vor fi minimalizate; disprețul general, ura, prigoana, clevetirile, moartea violentă vor fi destinul lor. Numai sub călăuză și cu ajutorul deosebit al harului dumnezeiesc, aleșii lui Dumnezeu se vor putea împotrivi vrăjmașului și vor fi în stare să mărturisească înaintea lui și înaintea oamenilor pe Domnul Iisus Hristos.”

Dar cum și de ce oamenii Îl vor respinge pe Hristos și îl vor primi pe Antihrist ?

Și la această întrebare Sfântul Ierarh Ignatie dă răspuns minunat: „Tot așa cum L-au respins pe Hristos cu 19 secole și ceva în urmă și L-au răstignit pe cruce.”

„Creștinismul ne-a fost propovăduit cu atâta certitudine, încât nu există justificare pentru acei

ce nu-l cunosc. Motivul neștiinței este unul: bunul plac, samavolnicia. Cum soarele luminează pe cer, așa luminează creștinismul. Cel care închide ochii de bună voie, să-și atribuie nevederea și necunoașterea sieși, nu lipsește de lumină. Motivul respingerii lui Dumnezeu - Omul de către oameni se află în oameni, după cum tot în ei se află și motivul acceptării Antihristului.”

„Eu am venit în numele Tatălui Meu - a mărturisit iudeilor Domnul, - și voi nu mă primiți: dacă va veni un altul în numele său, pe acela îl veți primi” (Ioan 5,43). Ei sunt numiți împreună, cei ce-L resping pe Hristos și cei ce-L primesc pe Antihrist, deși Antihristul e amintit ca unul ce va să vină. Neprimindu-L pe Hristos conform dispoziției lor sufletești, ei s-au alăturat celor ce-L vor primi pe Antihrist, cu toate că și-au încheiat călătoria pământească cu multe secole înainte de venirea lui. Ei au comis fapta lui cea mai nelegiuită: uciderea lui Dumnezeu. Pentru timpul venirii lui, pentru el însuși n-a fost lăsată o astfel de fărâdelege. Precum duhul lor se află în stare de vrăjmășie față de Hristos, tot așa ei se află în comunicare cu Antihristul, depărtați de el în spațiu și timp.

„Orice duh - spune Sfântul Ioan Teologul - care nu mărturisește pe Iisus Hristos venit în trup, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui Antihrist, despre care ați auzit că vine și acum este chiar în lume”, în spirit (I Ioan, 4,3).

Cei ce sunt conduși de duhul Antihristului în spiritul lor, intrând în legătură cu el, supunându-i-se și închinându-i-se lui în duh, îl vor proclama dumnezeul lor. „Și de aceea Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă în minciuni, ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea” (II Tesal. 2,11-12).

În îngăduința Sa, Dumnezeu este un judecător drept. Îngăduința Domnului va fi în același timp satisfacție și acuzație, cât și judecată a spiritului uman.

Antihristul va veni în vremurile predestinate lui. Venirea lui va fi anticipată de apostazia generală a majorității oamenilor de la credința creștină. Prin lepădarea de Hristos, omenirea se va pregăti pentru înscăunarea Antihristului, primindu-l în duhul său. În însăși starea de spirit umană va apărea cererea, chemarea Antihristului, atracția față de el, tot așa cum într-o stare de grea suferință apare setea unei băuturi ucigătoare. Este lansată inițiativa, chemarea societății umane, exprimându-se necesitatea imperioasă a geniului dintre genii, care ar impulsiona dezvoltarea și prosperitatea materială la cele mai înalte cote, ar instala pe pământ acea bunăstare, față de care Raiul și Cerul devin pentru om de prisos. Antihristul va fi o consecință logică, justă și firească a orientării generale, spirituale și morale, urmată de omenire. De altminteri, tot ce observăm acum în lume - în viața social-politică și bisericească a omenirii - corespunde într-un totul prezicerilor expuse mai sus ale Episcopului Ignatie. Iar dacă ne gândim în mod serios la tot ceea ce se petrece, devine clar că încă niciodată, în întreaga sa istorie, lumea n-a fost atât de aproape de Antihrist, ca în zilele noastre. Data apariției lui e doar o chestiune de timp, ce nu ne este încă dezvăluită.

Noi am fost avertizați despre cele ce se vor întâmpla și vom fi pedepsiți, dacă vom închide ochii cu ușurință asupra tuturor acestor evenimente, încredințându-ne pe noi înșine și pe alții, că nu se întâmplă nimic deosebit, că totul e în ordine, că ar fi mai bine să fim concilianți, și ne vom lăsa ”duși de valurile vieții”, ca și ceilalți, ori vom merge ”în pas cu vremea” ce ne atrage cu repeziciune spre Antihrist.

Câtă recunoștință îi datorăm noi, fiii și fiicele Bisericii Ortodoxe, Sfântului Ierarh Ignatie pentru că, încă cu o sută de ani în urmă, a zugrăvit atât de viu în închipuirea noastră tabloul a tot ceea ce se întâmplă acum și a ceea ce va mai fi poate, în viitorul apropiat !

„Sarea ne cuprinde” - Biserica încetează de a mai fi Biserică. Ea devine pseudobiserică, gata de a-l primi pe Antihrist ca ”Mesia”, în afară de „mica rămășiță” a dreptcredincioșilor care, conform cuvintelor Episcopului Ignatie devine „tot mai săracă și mai săracă”. Toată cultura modernă și întreaga viață umană, orientată exclusiv spre satisfacerea bunăstării aparente, pur materiale a oamenilor, pregătește stăruitor și cu febrilitate omenirea pentru înscăunarea Antihristului.

Prin urmare, a sosit timpul limită pentru fiecare din noi să hotărâm - unde suntem și cu cine: în această „mică rămășiță” a dreptcredincioșilor, în această „turmă mică a lui Hristos”, după cuvintele lui Hristos Mântuitorul Însuși (Luca 12,32) - cu Hristos sau cu vrăjmașul Său - Antihristul ?

Aceasta ne învață scrierile inspirate de înțelepciunea dumnezeiască ale Sfântului Ierarh Ignatie!

Un profet al Ortodoxiei pătimitoare

Omul cel mai puternic din lume este cel ce se află în singurătate
Henrik Ibsen

Cei ce l-au cunoscut pe Arhiepiscopul Averchie în perioada când era egumenul și rectorul mănăstirii și seminarului Holy Trinity de la Jordanville își amintesc bine prezența sa fizică impunătoare. Era de statură înaltă, cu barbă albă, păr bogat și sprâncene stufoase. Ochii lui mari te priveau drept în suflet. Modul său de comportare vădea un caracter nobil, și o demnitate sufletească calmă. Niciodată nu era grăbit. Nu-l interesa ce gândesc oamenii despre el și nu încerca să impresioneze pe nimeni. Cu toate că era conștient de natura principiilor vieții pământești și avea o atitudine realistă față de semenii săi, părea vizibil detașat de lucrurile pământești. Nu găseai la el nimic lumesc. Nu auzea bine - defect care îl ferea de năpădirea minții cu vorbe deșarte. Iar când auzea în preajmă vorbărie goală, își scotea demonstrativ aparatul său de ascultare.

Părintele Gherman de la Frăția Sfântul Gherman de Alaska (fost seminarist la Jordanville) își amintește că Arhiepiscopul Averchie era un adevărat păstor creștin. El nu spunea doar, „fă aceasta și nu fă aceasta”, ci îi prezenta întreaga filozofie a vieții ortodoxe în așa fel, ca oamenii să înțeleagă de ce trebuie să facă un lucru și nu altul.

Părintele Serafim Rose scria despre iubitul său dascăl: „Conceptiile Arhiepiscopului Averchie asupra lumii înconjurătoare erau sobre, precise și inspirate în întregime din Sfânta Scriptură și din Sfinții Părinți ai Bisericii.”

„Noi trăim actualmente în epoca Apostaziei”, învăța el, „a lepădării de adevăratul creștinism, când „taina fărădelegii” a intrat în stadiul final de pregătire înainte de venirea „omului nelegiurii”, a Antihristului”.

Arhiepiscopul Averchie a realizat un studiu amplu privitor la rădăcinile filozofice ale Apostaziei. El a depistat evoluția acestei Apostazii încă din timpul schismei Bisericii de la Roma (1054), trecând prin epocile Umanismului, Renașterii și Reformei, a Revoluției franceze, a materialismului și comunismului secolului al XIX-lea, și culminând cu Revoluția rusă din 1917, care a înlăturat ultima barieră din calea pregătirii „misteriei² nelegiurii” și a venirii Antihristului.

După cum se poate observa, Arhiepiscopul Averchie aparținea aceluiași curent duhovnicesc din care făcea parte și profetul rus din secolul XIX, Sfântul Teofan Zăvorâtul, ale cărui profeții - asemănătoare cu cele ale contemporanului său, Sfântul Ignatie Brianceaninov, le vedea împlinindu-se fără greș în jurul său. Sfântul Teofan a profețit căderea Țarului ortodox și consecințele dezastruoase, care au urmat drept pedeapsă pentru necredința, libera cugetare, depravarea și hula răspândite în toate păturile sociale.

„Când autoritatea monarhică va cădea”, scria el, „și poporul își va instala pretutindeni autoguvernarea (republici, democrații), acolo Antihristul își va găsi mediul prielnic pentru activitatea sa. Pentru satana nu va constitui o dificultate să pregătească voci în favoarea renunțării la Hristos, după cum a arătat experiența Revoluției franceze. Atunci nu va fi nimeni care să opună un veto autoritar. Așadar, când astfel de regimuri, gata să se conformeze aspirațiilor antihristice, vor fi instalate peste tot, atunci va apărea și Antihristul.”

Arhiepiscopul Averchie observase deja toate acestea petrecându-se în lumea contemporană. Asemeni Sfântului Ioan de Kronstadt, Arhiepiscopul Averchie considera că cel mai dificil lucru pentru un păstor ortodox este să mărturisească triumful răului în lume. El vedea cum creștinii de toate denomițiile merg „în pas cu vremea”, colaborând inconștient cu servitorii Antihristului prin propagarea ideilor milenariste, umaniste, în avantajul „progresului întregii lumi” și a „bunăstării pământești” - idei motivate, s-ar părea, de „iubirea creștină”, dar în fapt străine adevăratului creștinism. „Singurul drum firesc pentru un creștin adevărat este să-și ducă crucea, fără de care nu există creștinism” spunea Arhiepiscopul Averchie.

² Misteria - spectacol teatral (termen învechit).

„În prezent noțiunea de *Ortodoxie* și-a pierdut sensul, afirma el, sub masca Ortodoxiei se ascunde astăzi non-ortodoxia. Apare necesitatea forjării unei noi fraze pentru ceea ce noi numim Ortodoxie, așa cum a trebuit cândva să făurim termenul de *Ortodoxie*. Și acest lucru nu este deloc ușor”.

Părintele Gherman își amintește de la seminar cum Arhiepiscopul Averchie se străduia să transmită savoarea creștinismului supralumesc unor creștini ortodocși pe cale de a-și pierde ”sarea”, emoționându-se și plângând atunci când își ținea predicile. Lacrimile se rostogoleau pe obrajii dreptului păstor, în timp ce rostea fără nici un efort adâncile învățături într-o frumoasă rusă clasică.

În anii '70, când Arhiepiscopul Averchie era aproape infirm și firul vieții lui se apropia de sfârșit, chemările sale pastorale erau mai viguroase ca oricând.

Arhiepiscopul Averchie a dat o înaltă prețuire Bisericii Ruse din afara Rusiei, ea fiind vocea libertății pentru Rusia înrobită și unul din ultimele bastioane ale adevăratei Ortodoxii în vremurile Apostaziei. În același timp, nu i-au scăpat eforturile sporite din partea diavolului de a distruge acest bastion din afară și din interior. Dogma eronată despre răscumpărare - pe care unii din Biserica sa mai încercau încă s-o promoveze - Arhiepiscopul Averchie o numea „rana noastră”. Intrigile politice din culisele Bisericii sale, al căror martor a fost, inclusiv prigoana declanșată împotriva Fericitului Ioan Maximovici - de asemenea, l-au rănit profund în sufletul său curat și sensibil. În cele din urmă el a fost înlăturat din funcția de membru permanent al Sinodului, tocmai din cauza că refuzase să se lase influențat de aceste mașinații.

„Aceste discordii bisericești mă distrug”, i-a spus el odată părintelui Gherman. „Sfânta Rusie este actualmente crucificată. Biserica Rusă din afara Rusiei ar putea să facă atâtea lucruri mari, să ducă o intensă activitate misionară, iar noi încă mai luptăm între noi. Nu rezultă oare, că harul Sfântului Duh părăsește Sinodul nostru ?”

Ceea ce l-a rănit poate cel mai tare spre sfârșitul vieții sale, a fost să descopere chiar în interiorul ”bastionului” său de adevărată râvnă ortodoxă, o nouă generație de lideri ortodocși, care nu era nicidecum alcătuită din persoane umile, dornice să preia și să păstreze Tradiția, ci de oportuniști a căror ”râvnă” era motivată numai și numai de lupta pentru puterea politică.

În 1975, cu un an înainte de moartea sa, el însuși a devenit victima acestei „râvne mai presus de cuget”, când a fost atacat de fracțiunea celor ”super-corecți”. Mai întâi de toate a fost criticat din pricina relațiilor sale personale de prietenie cu Episcopul grec Petros de New York, considerat de către fracțiune, ca fiind o autoritate rivală ”stiliștilor” greci din America. Știind că Arhiepiscopul Averchie slujește împreună cu Episcopul Petros de New York, liderii sinodali i-au trimis o Scrisoare deschisă, întrerupând apoi relațiile cu el și minimalizându-i, totodată, autoritatea prin difuzarea unor zvonuri, că ar fi ”sub influență occidentală”, ”scolast”, tipicar etc.

Arhiepiscopul Averchie i-a înștiințat personal pe părinții de la Platina asupra celor întâmplate. Fără îndoială, era foarte afectat de spiritul de înfruntare (cum îl numea el) ce se instalase în Biserică. Părintele Serafim Rose își amintea că, „aflându-se într-o stare de nespusă amărăciune, Vlădica Averchie ne-a scris o scrisoare sfâșietoare în care arăta cât de adâncă este prăpastia dintre marii stareți ai Bisericii și generația mai tânără, ce n-a primit îndrumările lor, crezând că știu mai bine decât ei.”

Episcopul Nectarie, care îl admira enorm pe Arhiepiscopul Averchie, socotindu-l încă din viață un sfânt, le povestea părinților de la Platina, că această campanie de denigrare dusă împotriva lui, arată cât de îngustă și plină de necazuri este calea adevăratei Ortodoxii în zilele noastre.

În articolul “Holy Zeal” publicat în *The Orthodox Word*, Arhiepiscopul Averchie face o distincție clară între adevărata Ortodoxie și acea râvnă prefăcută, ce ascunde interese personale și clocotul unor ordinare pasiuni omenești. „Numai râvna sfântă pentru Dumnezeu, pentru Hristos, scria el, fără amestecul unor stratageme sau manevre politice echivoce, ar trebui să ne călăuzească în toate proiectele și acțiunile noastre.”

Observând aceste scandaluri bisericești, în care fusese atras până și un om drept ca Vlădica Averchie, părintele Serafim Rose s-a gândit să întreprindă unele investigații de sine stătătoare. Un pasaj din Cronica sa, datat 1975, de Nașterea Domnului, arată încercările părintelui Serafim de a stoca un șir de informații privitoare la starea Bisericii în general.

„Pe tot parcursul anului, scria el, am primit diverse știri despre disensiunile apărute în Biserică. Pretutindeni - în parohii, în familii și mici comunități - peste tot se iscă neînțelegeri, aparent fără nici un motiv, iar cei mai buni și mai pașnici oameni sunt supuși persecuțiilor.

Care poate fi cauza acestui fenomen ?

Să fi dispărut oare adevărații cârmuitori ai Bisericii ?

Ori urmașii lor refuză să le acorde încrederea celor ce pot să cârmuiască ? De bună seamă, ambele posibilități sunt plauzibile și, îndeobște, iubirea multora s-a răcit, iar cârma și încrederea în cârmuitori s-au prăbușit și ele într-o lume bazată pe egoism și răzvrătire revoluționară.

Și atunci, care ar fi soluția? Să cucerești un post de lider și să ceri supunere totală ? - Imposibil în lumea actuală. Să te supui orbește unui lider, de preferință ”harismatic” ? - Extrem de periculos. Mulți l-au urmat pe părintele Tarasios de la Hatford, iar rezultatul a fost deplorabil, sfârșind în certuri și adversități.

S-ar cuveni să ducem o viață în acord cu Sfinții Părinți și să cultivăm dragostea și încrederea în micul cerc în care ne aflăm, altă cale se pare că nu există pentru a rezolva „criza spirituală” din zilele noastre, care exprimă absența ființării într-un cuget.

Sau poate tânărul nostru Thomas (Anderson) are dreptate: dacă toți gândesc altfel, poate că noi într-adevăr greșim ?

Mai apoi însă, gândindu-mă la Vlădica Averchie, la părintele Mihail Pomazanski și la întreaga generație mai vârstnică, care aproape că ne-a părăsit - mi-a venit să-i deplâng pe acești tineri atotștiutori ce și-au pierdut ținta. Dar înțelegerea poate fi dobândită numai prin suferință, și cine e capabil de așa ceva ?”

Ortodoxia pătimitoare aceste cuvinte ale Sfântului Grigorie Teologul erau deseori pe buzele Arhiepiscopului Averchie. Ele se referă la două lucruri: crucea, pe care creștinii ortodocși trebuie s-o poarte, urmându-l pe Hristos în Rai, cât și persecuțiile pe care le-a îndurat însuși Adevărul veșnic în această lume decăzută.

Ortodoxia pătimitoare iată de ce toți dreptmăritorii creștini n-au putut ocoli prigoana într-o formă sau alta, ce venea uneori chiar din partea slujitorilor Bisericii, precum i s-a întâmplat lui Hristos Însuși. „Oricine se conduce după propria lui conștiință și după învățăturile Domnului”, spunea Arhiepiscopul Averchie, „în cele din urmă ”va plăti scump”. Acest lucru este valabil pentru toate sectoarele vieții moderne - și nu rareori chiar în domeniul religiei și Bisericii”.

Arhiepiscopul Averchie a gustat din plin din „**Ortodoxia pătimitoare**”. În 1973, când părintele Gherman a venit la Jordanville în vizită și l-a întrebat cum se simte, a primit următorul răspuns: „Cum pot să mă simt când gloria Ortodoxiei apune, iar răul triumfă. Creștinii au devenit dușmănoși, plini de ură, și nici creștinii ortodocși nu sunt mai buni - ba poate și mai răi, pentru că lor li s-a dat mai mult. Și cine va sta drept în aceste cumplite vremuri de restriște pentru sărmana Ortodoxie pătimitoare?”

În ultima sa carte, Arhiepiscopul Averchie menționează cum preocupările lui pastorale și temerile privitoare la „dezastrul spiritual” al timpului său au contribuit în final la agravarea sănătății sale: „În urma acestor zguduiri emoționale survenite din pricina evenimentelor ce se petrec în zilele noastre, am fost asaltat (cel puțin așa afirmă medicii) de mai multe boli, care mai că nu m-au scos afară din această lume pământescă și trecătoare, fiindcă nu m-am putut împăca cu tot ce se petrece împrejur.

Voi fi judecat, așa cum vom fi judecați cu toții de către Dumnezeu Cel nepărtinitor. Dar țin să vă spun un lucru: am procedat întotdeauna corect, în acord cu conștiința mea și fără nici o influență din partea celor sus-puși.”

Eliberat în sfârșit de teribila sa povară pastorală, Arhiepiscopul Averchie s-a odihnit cu vrednicie în Domnul la 31 martie/13 aprilie, 1976.

În ultima zi a vieții sale a ațipit și a fost auzit, murmurând: „Lazăr este bolnav...” A fost, desigur, o identificare mistică cu prietenul lui Hristos din Evanghelie, deoarece Arhiepiscopul Averchie a murit chiar în ziua când Biserica prăznuiește moartea lui Lazăr. În mormântarea sa a avut loc cu trei zile mai târziu, în ajunul Sâmbetei lui Lazăr - ziua învierii lui Lazăr din mormânt.

Părintele Gherman de la Platina împreună cu doi ierarhi de la San Francisco și cu Episcopul

Alipie din Chicago, au plecat la New York pentru a participa la funeraliile Arhiepiscopului Averchie la mănăstirea Holy Trinity. Acolo s-a vădit că bietul Arhiepiscop Averchie n-a fost lăsat în pace nici după moarte. În timpul funeraliilor, la care a slujit și prietenul său, Episcopul Petros - clericii din gruparea celor "super-corecți" stăteau țepeni în altar, cu mâinile încrucișate, ca niște idoli indieni, refuzând demonstrativ să ia parte la serviciul divin. Oamenii simpli, care l-au iubit pe Arhiepiscopul Averchie au fost deopotrivă șocați și mâhniți, văzând un astfel de comportament sfidător. Acești clerici au folosit serviciul liturgic - ca să nu mai luăm în considerare funeraliile unui cuvios - drept ocazie pentru o manifestare politică.

Acțiunea lor a fost înfierată de chiar cuvintele Arhiepiscopului Averchie însuși, care sublinia mereu că „Biserica ne-a fost dată pentru mântuirea sufletelor noastre și nu pentru altceva ! Noi nu putem s-o transformăm într-o arenă a luptelor noastre personale.”

Din punct de vedere lumesc, Arhiepiscopul Averchie a murit înfrânt. Lupta lui satana cu toate formele de dreptate continuă și se va sfârși în împărăția răului. Dar în Ceruri, Arhiepiscopul Averchie a ieșit biruitor. El a trăit o viață dumnezeiască, pregătindu-se să fie cu sfinții. Cuvintele sale scrise doar cu un an înainte de sfârșit, ne însuflețesc și pe noi să-l urmăm: „Fie ca devotamentul și evlavia să fie singurele făclii pe care le vom strânge la piept - așa cum Dreptul Simeon l-a strâns cândva la piept pe Pruncul Iisus. Abia atunci vom putea spune, înainte de a părăsi această viață: „Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace. Că ochii mei văzură mântuirea Ta !”

Peste câteva luni părintele Serafim Rose de la Platina a primit încredințare de la Domnul, că Arhiepiscopul Averchie cu adevărat sălășluiește în Ceruri împreună cu Hristos și sfinții Săi. Într-un vis minunat, l-a văzut pe fericitul arhipăstor, în haine albe, sclipitoare, slujind la celebrarea sărbătorii cerești a învierii Rusiei.

Venind a doua zi la biserică, i-a povestit visul său părintelui Gherman, întrebându-se ce poate să însemne.

Era de ziua Sfântului Averchie, cel Egal între Apostoli: prima comemorare a Arhiepiscopului Averchie în Ceruri, cât și praznicul Celor Șapte tineri din Efes (prefigurând învierea de obște), și a icoanei Maicii Domnului Kazanskaia, care de atâtea ori a salvat Rusia în trecut.

Acesta nu este un vis obișnuit, a conchis părintele Gherman.

La scurt timp după moartea Arhiepiscopului Averchie, părintele Serafim a scris un articol pentru ziarul rusesc *Rusia Ortodoxă* intitulat „Un nou Gură de Aur al vremurilor din urmă: însemnătatea Arhiepiscopului Averchie”, omagiindu-l pe marele său învățător prin următoarele cuvinte:

„Arhiepiscopul Averchie a fost unul din ultimii stâlpi ai Ortodoxiei bimilenare, nu numai a Bisericii Ruse din afara Rusiei, ci și a întregii Ortodoxii universale din secolul XX. Noi ne obișnuisem într-atât cu înflăcăratele sale cuvinte îndreptate contra Apostaziei timpului nostru, încât nici n-am observat că el era de fapt singurul ierarh din toate Bisericile Ortodoxe, scriind în toate limbile, care a apărat cu atâta bărbăție și curaj adevărul Sfintei Ortodoxii...”

Într-adevăr, în vremurile noastre jalnice se resimte lipsa unor dascăli adevărați. Și chiar dacă nu mai zărim în jurul nostru astfel de susținători ai adevărului, învățămintele sale ne-au rămas nouă, ca un far călăuzitor pentru zilele tot mai întunecate, când Biserica va trebui să fugă în pustie, după cum prevestește Apocalipsa.

Pentru cei care vor să rămână credincioși Ortodoxiei, nu există o voce mai dreaptă decât vocea de aur a Arhiepiscopului Averchie.

„Slujitorii Antihristului”, repeta el cuvintele evanghelice, „**vor încerca să-i ducă în rătăcire, de se poate, chiar și pe cei aleși**”. Și totuși, acest gând nu trebuie să ne apese și să ne copleșească; din contra, după cum a spus Domnul Însuși: „Iar când vor începe să fie acestea, prindeți curaj și ridicăți capetele voastre, pentru că răscumpărarea voastră se apropie.”